

وقوع غزوه خیبر

خیبر، منطقه‌ای است وسیع و حاصل‌خیز در 32 فرسنگی شمال مدینه منوره و در عصر رسول خدا صلی الله علیه و آله این ناحیه در اختیار یهودیان قرار داشت...

خیبر، منطقه ای است وسیع و حاصل خیز در 32 فرسنگی شمال مدینه منوره و در عصر رسول خدا صلی الله علیه و آله این ناحیه در اختیار یهودیان قرار داشت و تعداد جمعیت آنان در حدود 20000 نفر تخمین زده می شد که از میان آنان، دو هزار نفر جنگ آور و مبارز بوده و مردان دلاور و رزمجویی چون "مرحب خیبری" در میان آنان به چشم می خوردند.

یهودیان خیبر با پناه دادن به یهودیان فتنه جوی مدینه و همکاری و همدستی با سایر دشمنان اسلام، خطری برای مسلمانان بودند. بدین جهت، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پس از بازگشت از سفر حدیبیه و انعقاد صلح با مشرکان قریش و کسب اطمینان از سوی آن ها، متوجه یهودیان ساکن خیبر گردید و با هزار و چهارصد و به روایتی با هزار و ششصد رزمنده مسلمان عازم خیبر شد و پرچم سپاه اسلام را بدست توانای "امیرالمومنین علی بن ابی طالب علیه السلام" سپرد و "سباع بن عرفطه غفاری" و به روایتی "غیله لیثی" را جانشین خویش در مدینه نمود.

اما هنگامی که به ناحیه خیبر وارد شد، با دژهای استوار و محکمی چون: ناعم، قموص، کتیبه، نسطاة، شق، وطیح و سلالم روبرو گردید. یهودیان برای حفاظت و کنترل خارج دژها در کنار هر دژی، برج مراقبت ساخته و با گماشتن نگهبانانی در آن جریان خارج دژ را به داخل گزارش می کردند. ساختمان برج ها و دژها طوری ساخته شده بود که ساکنان آن بر بیرون قلعه، تسلط کامل داشتند و با ایجاد منجنیق و ابزارهای دیگر می توانستند مهاجمان را سنگباران کنند.

برخی از دژها در تهاجم های آغازین سپاه اسلام گشوده شدند ولی برخی دیگر به سبب وجود مدافعان دلیر و استحکام دژها، نفوذناپذیر بودند و مدتی در محاصره سپاه اسلام قرار داشتند و پیامبر صلی الله علیه و آله با اعزام فرماندهانی چون ابوبکر، عمر و افرادی دیگر قصد بازکردن آن ها را داشت ولی کارها به سختی پیش می رفت و گاهی با ضعف و ترس برخی از فرماندهان کم جرأت، پیش روی مسلمانان به بن بست می رسید.

اما از روزی که پیامبر صلی الله علیه و آله فرماندهی مهاجمان را بر عهده امیرمؤمنان علیه السلام گذاشت، آن حضرت با شهامت و دلیری تمام، به سوی یهودیان هجوم آورد و با کشتن مردان جنگنده و رزمجویی چون مرحب خیبری و گشودن درهای بزرگ دژ با دست های توانای خویش، بارقه فتح و پیروزی را برای مسلمانان و خرسندی خدا و رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله را به ارمغان آورد.

به طوری که پیامبر صلی الله علیه و آله در ستایش قهرمانی و دلاوری حضرت امام علی علیه السلام و کارساز بودن نبرد و جهاد او فرمود: قد بلغنی نبأک المشکور و صنیعک المذكور، قد رضی الله عنک و رضیت أنا عنک؛ ای علی! خبر ستایش آور و کارآمدی قابل تقدیرت به من رسید. خدا از تو خرسند است و من نیز خرسند و شادمانم.

بدین ترتیب، دژهای استوار خیبر یکی پس از دیگری به دست حضرت علی علیه السلام و سپاهیان مبارز اسلام گشوده شد و فتح بزرگ دیگری نصیب مسلمانان گردید. درباره وقوع این جنگ ظفرمند به رهبری پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، اتفاق چندانی میان مورخان و سیره نویسان نیست، زیرا برخی از آنان پانزدهم محرم، برخی اواخر محرم، برخی اول ربیع الاول، برخی جمادی الاول و برخی نیز 24 رجب سال هفتم قمری را روز پیروزی مسلمانان می دانند. [۱]

پی نوشت:

1. نک: المغازی (واقدی)، ج 2، ص 633؛ بحارالانوار (علامه طبرسی)، ج 21، ص 25؛ تاریخ ابن خلدون، ج 1، ص 427؛ فروغ ابدیت (جعفر سبحانی)، ج 1، ص 533؛ منتهی الآمال (شیخ عباس قمی)، ج 1، ص 76؛ فراهایی از تاریخ پیامبر اسلام (جعفر سبحانی)، ص 389.

منبع: نرم افزار دایرة المعارف چهارده معصوم علیهم السلام